

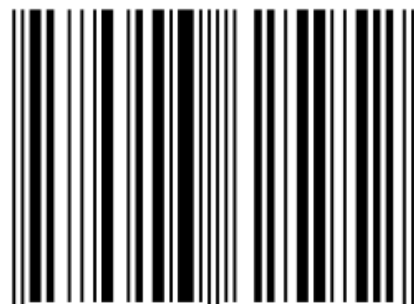
ISBN 978-9943-6259-5-2

“ZAMONAVIY FAN VA TALIM-TARBIYA: MUAMMO, YECHIM, NATIJA” ilmiy-amaliy onlayn konferensiya materiallari

FAN VA TALIM

ISBN 978-9943-6259-5-2

9 789943 625952

**BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
MAKTABGACHA VA BOSHLANG‘ICH TA‘LIM
FAKULTETI
BOSHLANG‘ICH TA‘LIM NAZARIYASI
KAFEDRASI**

**“ZAMONAVIY FAN VA TALIM-
TARBIYA: MUAMMO, YECHIM,
NATIJA” ilmiy-amaliy onlayn
konferensiya materiallari
2020. № 1. (27-OKTYABR 2020 YIL)**

«FAN VA TA‘LIM»
MChJ nashirlik xizmati
Buxoro sh.DXM
tomomidan 2020 yil 7
sentyabrda 888703-son
reyestr raqami bilan
ro‘yxatga olingan

Tahririyat raisi: Akramova G.R.
Tahririyat raisi o‘rinbosari: Maxmudova D.B..

Tahririyat a‘zolari:

Akramova G.R. (pedagogika fanlari nomzodi, dotsent, BuxDU), Tilavova M.M (pedagogika fanlari nomzodi, dotsent, BuxDU), Ro‘ziyeva M.Yo. (Filologiya fanlari bo‘yicha PhD., dotsent. BuxDU), Tosheva N.T. (pedagogika fanlari bo‘yicha PhD. BuxDU), Karimova G.Q. (pedagogika fanlari bo‘yicha PhD. TSHPXQTMOI) Aminova F.X. (pedagogika fanlari nomzodi, dotsent, Navoi DPI), Maxmudova D.B (pedagogika fanlari bo‘yicha PhD. Chirchiq DPI), Samarova Sh.R (psixologiya fanlari nomzodi, dotsent. Chirchiq DPI), Narziyeva M. (Buxoro VPXQTMOI katta o‘qituvchisi), Davronov I.E. (BuxDU katta o‘qituvchisi), Akramova S.R. (BuxDU), Luqmonova S.G. (BuxDU)

Tarqatish hududi:
<http://interscience.uz/>
onlayn.

To‘plamga kiritilgan maqola va tezislardagi dalil, raqam va ma‘lumotlarning to‘g‘riligiga mualliflar mas‘uldirlar

MUNDARIJA

KIRISH.....	8
PEDAGOGIKA FANLARI	9
Джураев Д. У., Жураева М. У “ИЛМ, МАЪРИФАТ ВА РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙИЛИ”ДА ИНСОН КАПИТАЛИГА КИРИТИЛАДИГАН ИНВЕСТИЦИЯ АҲАМИЯТИ.....	9
Axatova D. A., Axatova X. A SHAXSGA YO’NALTIRILGAN PEDAGOGIK TEXNOLOGIYANI AMALGA OSHIRISH BO’YICHA TA’LIM TURLARI.....	11
Abdushukurova N. A. XALQARO BAHOLASH «PISA DASTURI» RIVOJLANISH TENDENSIYASI	13
Xayitova N. B. M Tilavova BOSHLANGICH SINFLAR TEXNOLIGIYA DARSLARINI TASKIL QILIB UTKAZISHDA INTRFAOL USULLARDAN FOYDALANISHNING YO’L VA USULLARI.....	15
Sharopova Z. T., M.Tilavova TA’LIMDA GENDER TENGLIK VA FARQLARNI INOBATGA OLISHNING MUHIM JIHATI	17
Dilova N. G., Raxmatullayeva N. BOSHLANG’ICH SINFLAR O’QUVCHILARI BILIMINI BAHOLASHDA PIRLS TADQIQOTLARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	18
D.S.Davronova OILADA YOSHLAR IJTIMOYIY FAOLLIGINI TARBIYALASHNING MA’NAVIY ASOSLARI.....	20
Baxronova D. B. BOLANI KITOBGA MEHTINI OSHIRISHDA OILA VA MAKTAB HAMKORLIGI	21
Kuzieva M.K. YOSHLAR BILAN ISHLASHDA XORIJIY TAJRIBALARNING AHAMIYATI	24
Mamatov D. N.ANDROGOGIKANI –KATTALAR TA’LIM OLISHINING ASOSIY NAZARIYALARI.	25
Rahmonov X. X. MEHNAT BOZORINI TAKOMILLASHTIRISH BANDLIKNI TA’MINLASH ASOSI SIFATIDA	27
Болтаева Ф. Т. РОЛЬ МАХАЛЛЫ В ВОСПИТАНИИ ПОДРАСТАЮЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ.....	29
D. Tursunov O’QUVCHILARNING AXBOROTLAR BILAN ISHLASH KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	30
G.Kushakova D.Toshtemirova , Z.Erkinova YOSH AVLODNI MA’NAVIY- AXLOQIY VA BARKAMOL QILIB TARBIYALASHNING O’ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	32
Davronov I. BOSHLANG’ICH SINFLAR O’QUVCHILARIDA IKTISODIY TARBIYANI SHAKLLANTIRISHDA MILLIY QADRIYATLARDAN FOYDALANISH.....	33
Yusupova X. I. O’QUVCHILARNI MILLATLARARO MULOQOTGA TAYYORLASH TEKNOLOGIYASI.....	35
Бобомухамедова Ш. А. АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЗОВАНИЯ БЛОГ ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИИ	37
Aminova F. H. HADIS ILMIDA TA’LIM TARBIYA	38
BOSHLANG’ICH TA’LIM.....	40
N.T.Tosheva S.J.Nasullayeva BOSHLANG’ICH SINFLAR O’QUVCHILARINI O’QITISHDA PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALARNING ILMIY NAZARIY ASOSLARI	40
Д.Турсунов. O’QUVCHILARNING AXBOROTLAR BILAN ISHLASH KOMPETENSIYALARINI РИВОЖЛАНТИРИШ IMKONIYATLARI.....	43
M. Boltayeva KITOB – FARZAND TARBIYASIDAGI ENG MUHIM OMIL	45
Temirova M. N., Berdiyeva G. M. INTEGRATSIYALASH – BOSHLANG’ICH TA’LIM SAMARADORLIK OMILI SIFATIDA.....	46

Munozara jarayonida guruh reflektiv savollarga javob beradi va umumiy yakuniy xulosaga kelishadi.

Munozara yakuni sifatida o'quvchilarga Internet tarmog'idagi axborotlar bilan ishlash, shuningdek, mazkur ishni bajarish jarayonida faol reflektiv nuqtai nazarni aniqlashga yo'naltirilgan "Afsona emas muammolar" topshirig'ini bajarishni taklif etadi.

YOSH AVLODNI MA'NAVIY- AXLOQIY VA BARKAMOL QILIB TARBIYALASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

G.Kushakova

A.Qodiriy nomli JDPI maktabgacha ta'lim metodikasi kafedrası v/d

D.Toshtemirova , Z.Erkinova

2-kurs magistratura yo'nalishi talabasi

Barkamol avlodni tarbiyalash insoniyatning eng yorqin orzusi bo'lib kelgan. Mamlakatimizda yashab ijod qilib o'tgan ota-bobolarimiz barkamol avlodni tarbiyalashda, ularni ma'rifatli - madaniyatli qilishda katta ishlarni olib borganlar. Buning asosida esa xalqimiz milliy mafkurasining jahonda yuksakligi biz yosh avlod uchun namuna bo'lmoqda.

O'zbekiston Respublikasi o'z mustaqilligini qo'lga kiritgan dastlabki kundanoq xukumatimiz, jumladan, I.A.Karimov tomonidan o'sib-ulg'ayib kelayotgan yosh avlod tarbiyasiga jiddiy yondashila boshladi. U yoshlar tarbiyasida ahloqiy mezonlar asosiy omil ekanligini bir necha bor ta'kidlab: «Biron bir jamiyat ma'naviy imkoniyatlarini, odamlar ongida ma'naviy va axloqiy qadriyatlarni rivojlantirmay hamda mustahkamlamay turib o'z istiqbolini tasavvur eta olmaydi», - degan edi. Demak, jamiyatda yosh avlodni tarbiyalash, ularni axloqan yetuk, barkamol shaxs qilib voyaga yetkazish bugungi kunning eng dolzarb masalalaridan biridir. Har bir ulug' donishmand bobolarimizning hozirgacha yetib kelgan tarixiy asarlari va dono fikrlariga murojaat etar ekanmiz, albatta ushbu asarlarning asosi ma'rifat-madaniyatga yo'naltirilganligiga ishonch hosil qilib, ularning bu ishlari jahonshumul kashfiyotlarni yaratish bilan yakunlanganligining guvohi bo'lamiz.

Har tomonlama yetuk komil insonni shakllantirishda milliy qadriyat tarbiyasining o'rni o'ziga xosdir. Estetik tarbiya va qadriyatlar ancha keng ma'noga ega bo'lib, shaxsni tabiat va jamiyatdagi go'zalliklarni ideal nuqtai nazardan idrok etishga o'rgatadi.

Umuman olganda qadriyatlar ijtimoiy-tarixiy taraqqiyot mahsuli, ob'ekt-sub'ekt munosabati natijasida yuzaga chiqadigan hodisalar majmuasidan iborat bo'lib, qadriyat tushunchasi kishilarning turli sohadagi turmush zarurati asosida avvalo ishlab chiqarish, turli mehnat yo'nalishlari sohalaridagi faoliyat uchun foyda keltiradigan narsalar, hodisalar majmuasi bilan bog'liq ravishda yuzaga keladi. So'ngra asta – sekin sub'ekt faolligining orta borishi bilan nisbatan mustaqil soha sifatida amal qila boshlaydi.

I.A.Karimov o'zining qator asarlarida, xususan, keyingi "Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch" kitobida, nutq va ma'ruzalarida milliy mustaqilligimizga, xavfsizligimizga tahdid soluvchi omillarni atroflicha tahlil etar ekanlar, ular orasida bevosita yoki ko'proq ma'naviy xarakterga ega bo'lganlarini ham alohida uqtirib o'tadilar. Bular diniy ekstremizm va fundamentalizm, buyuk davlatchilik shovinizmi, ashaddiy millatchilik, mahalliychilik va urug'-aymog'chilik kabilardir. Jumladan, yurtboshimiz: "...insoniyatning ko'p ming yillik tajribasi shundan dalolat beradiki, dunyodagi zo'ravon va tajovuzkor kuchlar qaysi bir xalq yoki mamlakatni o'ziga tobe qilib, bo'ysundirmoqchi, uning boyligini egallamoqchi bo'lsa, avvalambor, uni qurolsizlantirishga, ya'ni eng buyuk boyligi bo'lmish milliy qadriyatlari, tarixi va ma'naviyatidan judo qilishga urinadi. Buning tasdiqini uzoq, va yaqin tarixdagi ko'p-ko'p misollarda yaqqol ko'rish mumkin. Chunki har qaysi millat yoki xalqning ma'naviyati uning bugungi hayoti va taqdirini, o'sib kelayotgan farzandlarining kelajagini belgilashda shak-shubhasiz hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Binobarin, ma'naviyatga qarshi qaratilgai har qanday tahdid o'z-o'zidan mamlakat xavfsizligini, uning milliy manfaatlarini, sog'lom avlod kelajagini ta'minlash yo'lidagi jiddiy xatarlardan biriga aylanishi va oxir-oqibatda jamiyatni inqirozga olib kelishi mumkin."– deb ta'kidlaydi. Asriy qadriyatlarimiz tiklanmoqda. Xalqimiz ma'naviyati o'zining tabiiy-tarixiy, milliy, diniy va falsafiy sarchashmalariga qaytmoqda. Ayniqsa ma'naviy meroslarimizni o'rganish, buyuk allomalarimiz va ulug' ajdodlarimizning muborak nomlari xalqimizga qaytarilishi, tilimiz va dinimiz rivojlanishi uchun sharoit yaratilgani o'zbek

ma'naviyati uchun buyuk xaloskorlik va millatimizning kelajak taraqqiyoti uchun qudratli kuch, omil bo'ldi.

Mustaqillik sharoitida, yoshlarga ta'lim-tarbiya berishda, yuqorida ko'rsatib o'tganimizdek, ma'naviy yetuk insonlarni tarbiyalashda ma'naviy merosimizga munosabatimiz, uning bugungi va ertasi, qanday bo'la oladi, komil inson mezonlarida tarbiya topayotgan bugungi yoshlarimiz mamlakatimizning barqarorligi, taraqqiyotida egallaydigan o'rni, umuman, yuksak ma'naviyatli jamiyatni barpo etish, boshqa ilg'or xalqlarda bo'lgani kabi, bizning millatimiz, jamiyatimiz uchun o'zining dolzarbligini hech qachon yo'qotmasligi milliy ma'naviyatimiz qanchalar teran ekanligidan dalolat beradi.

Vatanimiz zaminida kamolotning poydevori oilada bunyod etiladi. Asrlar davomida shakllangan an'anayu udumlarimiz, ijtimoiy ma'naviy qadriyatlarimiz barhayotligini ta'minlab, avloddan-avlodga yetishiga xizmat qilayotgan ham shubhasiz oila qo'rg'onidir. Qolaversa, oila bugungi kunga kelib butun dunyoda, hatto shaxs individualizmi har narsadan ustun qo'yiladigan g'arb mamlakatlarida ham jamiyat ustuni, insonga o'zligini anglatuvchi dargoh sifatida tan olinmoqda. Oilaga jamiyat instituti maqomi berilganiyoq uning mustahkamligi jamiyat ravnaqi uchun naqadar ahamiyatli ekanidan dalolatdir.

Jumladan, yurtboshimizning quyidagi fikrlari so'zimizning yorqin isbotidir: "Aqli raso har qaysi inson yaxshi anglaydiki, bu yorug' dunyoda xayot bor ekan, oila bor. Oila bor ekan, farzand deb atalmish bebaho ne'mat bor. Farzand bor ekan, odamzot hamisha ezgu orzu va intilishlar bilan yashaydi.

Shaxsan menga «nasl» va «nasiba» degan so'zlar o'rtasida qandaydir ilohiy bog'liqlik bordek tuyuladi. Albatta, har bir bandaga rizk-nasibani Olloh taolo beradi. Lekin bu xayotda nasibasi butun va to'la bo'lishi uchun insonning o'zi ham chin dildan intilishi, zurriyodini sog'lom muhitda tarbiyalashi katta ahamiyatga ega ekanini unutmasligimiz zarur.

Bugungi kunda bizning qilayotgan barcha ishlarimiz farzandlarimizning baxtu saodati, ularning yorug' kelajagi uchun amalga oshirilmoqda. Lekin baxtu saodat faqat boylik, molu mulk bilan belgilanmaydi. Odobli, bilimdon va aqlli, mexnatsetar, iymon-e'tiqodli farzand nafaqat ota-onaning, balki butun jamiyatning eng katta boyligidir.

БОШЛАНГИЧ СИНОФ ЎҚУВЧИЛАРИДА ИҚТИСОДИЙ ТАРБИЯНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ

И.Э.Давронов

БухДУ катта ўқитувчиси

Республикамыз мустақилликни қўлга киритгандан сўнг ўтган даврда мамлакатимиз келажаги бўлган ёш авлодни тарбиялаб етиштириш энг долзарб муаммолардан бири бўлиб келмоқда. Бу борада ўтган даврда жуда катта ишлар амалга оширилди. Жумладан, Халқ таълими тизимини миллийлаштириш, уни инсонпарварлаштириш, халқчиллаштириш асосида республикамыз халқ таълими тизимини қайта куриш, миллий укув муассасасилар барпо қилиш борасида катта ишлар амалга оширилмоқда.

Бу ишларни амалга оширишда ўзбек халқ педагогикаси етакчи ўрин тутди. Маълумки, халқ педагогикаси деганда халқ оғзаки ижодиётининг барча жанрларида акс эттирилган тарбия борасидаги қарашлар, ғоя, урф-одатлар, расм ҳамда анъаналар йиғиндиси тушунилади. Демак, булардан кўринадики халқ педагогикасининг асосий манбаи фольклор ҳисобланади.

Халқ педагогикасининг қамрови кенг бўлиб, у муайян халқ тарихи, фалсафаси, психологияси, этнографияси ва халқ таъбиатидан ташкил топган бўлади. Фольклор халқ педагогикасини, яъни халқ оммасининг - тарбия борасидаги қарашлар, ғоя, урф-одатлари, анъаналар йиғиндисидан иборатдир. Булардан ташқари фольклор тарбияни амалга оширишда қўлланилиб келган усул, восита, кўникма ва малакалар йиғиндисини ҳам ифодалайди.

Халқ педагогикасининг таркибий қисми қуйидагича; ақлий, ахлоқий, жисмоний, меҳнат ва нафосат тарбияси. Ўзбек халқ педагогикаси миллий тарбияни амалга ошириш усул ва воситалари, ёшларни дастлабки оилавий одоб қоидаларига одатланириш ва уни амалга ошириш йўллари, ёшларни дастлабки оилавий дастёрлик меҳнатига одатлантириш, уни амалга оширишда фойдаланиладиган усул ва воситаларни ўз ичига қамраб олади. Юқоридагиларнинг ҳаммаси халқ оғзаки ижодида акс этган бўлиб, булар заминда илмий педагогика шаклландир[1].